

Eýrana näme bolarka?

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Eýrana näme bolarka? EÝRANA NÄME BOLARKA?

Eýranly esgerler 2024-nji ýylyň 17-nji aprelinde Watan goragçylarynyň Tähranda geçirilen paradyna gatnaşýar / Fotosurat: Majid Asgaripour Reuters

2023-nji ýylyň 7-nji oktýabrynda «Hamasyň» hüjümi bilen başlan Gaza genosidine tegelek bir ýyl dolan gününde, hemmeleriň kellesinde şu sorag aýlanýar: Eýrana näme bolarka?

Gaza genosidi bir ýyl bäri dowam edip duranam bolsa, yslam dünýäsiniň şindizem muňa agzyny birikdirip hemmesi birden jogap bermeýändigi masgaraçylykly ýagdaý bolmakdanam has beter gorquzyjy.

Gazada gandan doýmaýan terrorçy jöhit döwleti gözünü beýleki yslam ýurtlaryna gözünü dikip başlady. Liwan okkupasiýasy başlady. Ol gutaransoň gezek Yraga, Siriýa, Eýrana ýeter.

Mundan õnem birnäçe makalamda Ysraýyl Gazada duruzylmasa gezegiň beýleki yslam ýurtlaryna ýetjekdigini telim gezek nygtapdym. Hatda Türkiýäniňem howp astyndadygyny aýdypdym. Prezident Erdoganam geçen hepde eden çykyşy bilen meniň aýdanlarymy gaýtalady.

Ysraýyl, Günbatar we dünýäniň galan bölegi şuna magat göz ýetirdi: Ysraýyl näme edende-de yslam dünýäsinden oňa garşy köpçülikleýin jogap-garşylyk bolmaýar. Ýekme-ýek alanda-da, hiç bir yslam ýurdy Ysraýyla garşy çykmaga milt edip bilmeýär. Gynansak-da, muňa Türkiýe hem degişli.

«Arkasynda ABŞ bolmasa, Türkiýe Ysraýyly kül-uşak etmeýärmii» diýen ýaly gulaga hoş ýakýan badyhowa sözler barada aýdanda bolsa, Türkiýäniň soňky on bäş ýylda eden işlerine seretmegi maslahat berýärin.

«Mawy Marmara» hadysasynda Ysraýyl türk gämisine el urup, on türk raýatyny öldüren ýagdaýynda-da, Türkiýe boş we gury galmagal turuzmakdan başga beren jogaby bolmady. Ýogsam bolmasa, elindäki mümkinçiliklerine we ukybyna buýsanýan Türkiýäniň derejesindäki ýurduň etmeli işi birinji nobatda Ysraýylyň agzyna bir ýumruk berip, zyndanam onuň bilen el gysyşmalydy. Munuň deregne Ankara ABŞ-nyň haýbat atyjylykly duýduryşlaryny we Ysraýylyň içýakgýç ötünjini kabul edip, el gysyşmaga mejbur boldy.

Geçen aýlarda Ysraýyl ABŞ-nyň raýaty bolan türk zenanyň atyp öldürende-de prezident Erdoganyň nägileligi hemişekisi ýaly «ganyny ýerde goýmarys, soňuna çenli bu jenaýatyň yzyny yzlarys» diýen görnüşfr bolupdy. Mundan õň Ysraýyla «bir gije duýdansyz üstüňize çozarys» diýip duran Erdoganyň indi sözünü üýtgedip «Ysraýyl biziň watanymyza tiňkesini dikýär» diýmegi hiç kimiň gözünden sypmady.

Yslam dünýäsiniň iň güýçli ýurdy-da Ysraýylyň garşysynda şeýdip ýöwselleýän bolsa, galanyňy özünüň pikir ediberiň.

Görersiňiz ynha, 57 ýurtdan ybarat yslam dünýäsi Ysraýylyň okkupasiýasyna we genosidine agzyny birikdirip, köpçülikleýin jogap bermedik ýagdaýynda, 2025-nji ýylyň ilkinji aýlarynda Günbataryň koalision uçarlarynyň Eýrandaky obýektleri yzly-yzyna bombalap başlar.

Yzyndan Eýranda Pars aýlagy urşundan soňky Yragyň ýagdaýyna meňzeş ýagdaýa şaýatlyk edersiňiz. Separatistik kürt toparlary aýaga galyp, Eýranyň Kürdüstan welaýatyny basyp alar. Demirgazyk Yrakdaky awtonom kürt hökümeti-de Günbataryň goldawy bilen kowumdaşlaryna kömek eder. Soňam Yrak Kürdüstany Eýran Kürdüstany bilen birleşip, Beýik Kürdüstan döwletini gurar. Siriýadaky ÝPG-niň kontrollygy astyndaky sebitem olara goşular.

ABŞ täze kürt döwletini ykrar edensoň, dünýäniň galan bölegi-de oňa eýerer. Soňra Türkiýedäki bölegiňem oňa goşulmagy bilen bu iş doly tamamlanar. Şeýlelikde araplaryň, parslaryň, türkleriň agalyk süryän Ýakyn Gündogar geografiýasynyň orraortasynda täze Ysraýyl dörär.

Ýüzlerçe ýyllap şu üç halkyň golastynda ikinji derejeli halk bolup ýaşan sebitdäki kürtlerem Günbataryň özlerine beren bu amatly mümkinçiligini sypdyraslary gelmez. Şeýdibem taryhda ilkinji gezek uly kürt döwleti gurlar.

Bular köp kişä akla-huşa sygmajak fantastiki pikirler ýaly görnübem biler. Ýöne biz şonsuzam bir ýyl bári akla-huşa sygmajak zatlary başdan geçirip gelýäris.

Kim Ysraýylyň münlerçe nowça çagany we enäni öldürende bütin dünýä oňa sesini çykarman tomaşa etjegini aýdyp bilerdi? Kim sadagasy bolaýynyň «siwilizlenen» Günbatar dünýäsiniň Ysraýyly duruzmagyň ýerine oňa söweşjeň gämileri we uçarlary ugradyp, nu gandöküşlige we gyrgynçylyga goldaw berjegini aýdyp bilerdi?

Gijä galynmanka etmeli iş şudur:

Türkiýe, Eýran, Yrak, Müsür, Siriýa öz aralaryndaky ownukly-irili meselelerini bir gyra zyňyp, gyssagly bileleşik gurmaly. Ysraýyl bu ýurtlardan haýsydyr biriniň çäGINE hüjüm etse, oňa garşy hemmesi birden zarba urmaly.

Şeýle-de, Türkiýe Päkistan bilen dost-doganlyk gatnaşyklaryndan peýdalanyp, bu ýurtdan ýadrap bombasyny ýa-da ony öndürüp biljek know-how almaly.

Eýranam ýadro bombasyny öndürmek işini çaltlandyrmaly. Ysraýylyň we Günbataryň gözi gara güýç görmese durmajaga meňzeýär. «Taýak bir dälini ýola getirmiş» diýip ýöne ýere

aýdylmandyr.

Ýagdaý şeýle bolýan holsa, Günbataryň garşysyna oňa bäs gelip biljek güýç bilen çykmary. Ýatdan çykarmaň, Eýran parçalansa gezek bize-de geler. Diýmek, suw seňrikden agmanka taýýarlykly bolmak gerek. Ýogsam bolmasa, «soňky tüýkülik sakgal ezmez».

Esedulla OGUZ,

Germaniýada ýaşayan türkiýeli türkmen žurnalisti.

Duşenbe, 07.10.2024 ý. Publisistika